

Silvan Omerzu, rojen leta 1955 v Brestanici, je po študiju na Pedagoški akademiji v Ljubljani začel delati v Lutkovnem gledališču Ljubljana. Leta 1983 je prejel štipendijo za študijsko bivanje v Pragi, kjer je končal specializacijo iz lutkovne scenografije in oblikovanja lutk. Razstavljal je na štiridesetih samostojnih razstavah, sodeloval na šestdesetih skupinskih razstavah doma in v tujini ter soustvaril dvaintrideset predstav. V zadnjem času se predstavlja s prostorskimi postavitvami, kot je bila razstava Solze v cerkvi nekdanjega cistercijskega samostana v Kostanjevici (2006) in druge. Za svoje delo je prejel trinajst mednarodnih in deset nagrad v Sloveniji, med njimi nagrado Prešernovega sklada.

Lutke in rekviziti so iz predstave Hiša Marije Pomočnice Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana.

Odpiralni čas:

Ponedeljek med 10. in 16. uro, od torika do sobote med 12. in 18. uro ter ob nedeljah med 14. in 18. uro po predhodni najavi v Mestnem muzeju Krško ali na 07 49 211 00. Za najavljene obiskovalce in skupine po dogovoru.

Izdal in založil Kulturni dom Krško, zanj **Katja Ceglar**.

Kustosinja razstave **Alenka Černelič Krošelj**.

Postavitev razstave **Silvan Omerzu**.

Izdelava lutk **Silvan Omerzu** in **Žiga Lebar**.

Besedilo **Alenka Černelič Krošelj**.

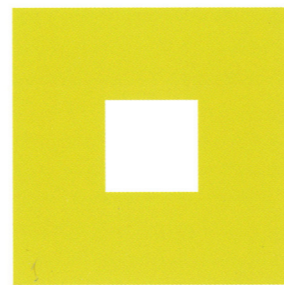
Jezikovni pregled **mag. Mateja Jankovič Čurič**.

Fotografije **Nina Sotelšek**.

Oblikovanje **Nina Sotelšek**.

Tisk **Kolortisk**. Naklada 250. Krško, avgust 2012.

Razstavo je omogočila: **Občina Krško**.

galerijakrško

KULTURNI
D O M
K R Š K O

SILVAN OMERZU

Katera bo prva?

30. avgust—12. oktober 2012

Katera bo prva?

V špitalu, hiralnici ali bolnišnici na svojo smrt čakajo bolna, izmučena, a s svojo usodo sprijaznjena mlada dekleta, ki jim je življenje prineslo samo trpljenje, bolečino in žalost. Čakajo na odrešenje, ki ga predstavlja njihov »ženin« Jezus Kristus, čas pred novim življenjem brez bolečine in hudobije pa preživljajo v skupnem očiščenju in vdanosti v usodo. Ob pripovedovanju iz življenja, ki jih je pripeljalo do prezgodnje smrti, čakajo na smrt vrstnice. Njena smrt jim bo namreč končno omogočila spomladanski izlet. Zgodba Cankarjevega romana Hiša Marije Pomočnice, ki že več kot stoletje (izdan leta 1904) vznemirja bralce in umetnike, je bila osnova lutkovno-igralske predstave, ki so jo v režiji Silvana Omerzuja leta 2008 uprizorili v Slovenskem mladinskem gledališču v Ljubljani. Predstava je bila nagrajena, njena zgodba in ustvarjene lutke pa lahko »živijo« tudi izven nje in v drugih prostorih. Tako kot zgodba osmih mladih deklet, ki na invalidskih vozičkih sedijo ob mizi, na novo oziroma drugače zaživi v Galeriji Krško. Če verjamemo, da ni naključij, potem je bilo zagotovo nujno, da se Cankarjeva in Omerzujeva zgodba odvijeta tudi v tem prostoru nekdanje špitalske cerkve, ki je stoletja nudila duhovno oporo oskrbovancem krškega mestnega špitala in od leta 1886 tudi bližnje hiralnice.

Delo Silvana Omerzuja je vedno trdno povezano z okoljem, za katerega ustvarja, in prepleteno z vsemi vejami njegove raznolikosti, ki se združijo v enem; tokrat v razstavi, sestavljeni posebej za ta prostor. Uveljavljeni, prepoznavni in nagrajeni raznovrstni umetnik ustvarja na področju likovnega, lutk, gledališča in tudi literature, njegovo delo pa vedno vzpostavlja neposreden in čustven dialog z odjemalcem – gledalcem. Galerija Krško, v poznem baroku zgrajena majhna cerkev, je „idealno“ okolje za njegovo likovno pripoved „Katera bo prva?“, ki izhaja iz literarne, lutkovne, režiserske in igralske zgodbe.

Na sredi prostora (ladje z dvema polkrožnima zaključkoma) stoji v pločevino oblečena miza, za katero na invalidskih vozičkih sedi osem neozdravljivo bolnih deklic, ki v svojem simbolnem zatočišču, zaznamovane in izobčene iz vsakdanjega sveta, čakajo na smrt. Na oltarnem delu pa visi velik torzo križanega, pod njim pa v steklenem tronu čaka majhna in preprosta krsta, ob stenah pa sta dva že pripravljena (nagrobna) križa. Katera bo prva? Prizor ob mizi (mizanscena) združuje prizor ob navidezni jedi (tudi spominja na oltarno daritev), predvsem pa je prizor kontemplacije.

V nekdanjem sakralnem prostoru cerkve sv. Duha v Krškem Omerzu vzpostavlja dialog med raznovrstnimi pomeni in vlogami cerkve; predvsem kot socialnega prostora, v katerem posameznik ali družba iščeta mir, odrešenje in spravo. Omerzujeve lutke so unikatno oblikovana „telesa z dušo“ s portretno zasnovo obrazov oziroma s potrebno vizualizacijo. Njihova telesa brez spolnih atributov so sicer utrujena – že prozorna, njihove glave so brez lepotnih atributov (las oziroma frizur), a vendar je v njih še čutiti posamezno življenje, prepredeno predvsem s hrepenjem in upanjem, da je smrt odrešitev.

Razstava, ki sicer izhaja iz predstave Hiša Marije Pomočnice, je zaradi prostora Galerije Krško popolnoma nova zgodba, saj galerijski prostor že sam po sebi utvari nekakšno auro, ki obkroži umetniška dela in jih zaščiti pred vsakdanjim svetom. Ustvari celovit doživljajski učinek, ki poudari nadnaravno moč in gledalca

popelje po zgodbi, ki je lahko povzeta po Cankarju ali pa je zgodba novih osmih deklic, ki v svojem zatočišču čakajo na smrt in odrešenje. Zaradi sakralnosti prostora in možnosti njegove uporabe je doživljanje čaščenja, tesnobe, majhnosti pred „višjim“ in čakanja na odrešenje mogoče še bolj doživeti in čutiti. Omerzujeve lutke so ustvarjene tako, da lahko v gledalčevem dojemanju postanejo resnična živa bitja, s katerimi lahko gledalec sobiva in sočustvuje ter tako postane del zgodbe, ki preseže osnovni likovni pomen. Razstava tako preide iz oznake kiparsko-ambientalna, ki je opredeljena kot taka zaradi strukture in zgradbe lutk ter postavitve, in dobi performativen značaj – je predstava, v kateri je gledalec animator, vsaka lutka pa je medij, skozi katerega se prenaša animatorjeva človeška izkušnja, ki postane tudi njegova dvojnica. Nemi pogovor ob mizi, prozoren odrešiteljev torzo in hladna krsta nas ne morejo pustiti brezčutne, nam ne dovolijo užitka, ampak nas razburijo, zbudijo raznovrstna čustva, predvsem tesnobe in nemoči, postavljajo vprašanja o naši in umetnikovi duši, ki se tako preprosto, a silno in kruto „igra“ z nami, in sicer tako, da si lahko, čeprav nam je težko, postavimo lutko in prizor kot ogledalo, kot naš „ponaredek“, še bolj pa kot vedno aktualen ponaredek družbe, ki vsake toliko časa konča v „hiralnici“, obdana samo še s hrepenjem in upanjem.

Alenka Černelič Krošelj

